

II. KRONIKÁRSKE DEJEPISNÉ DIELO

1 a 2 Krn, Ekd, Neh

KNIHY KRONÍK

1. Názov

Dibré hajamím hebr. - slová (anály) dní

Septuaginta (LXX) gr. - *Paralipomenon* - Knihy vecí vynechaných, tradovaných

Sv. Hieronym - Kronika celej Božskej histórie

2. Obsah. Podávajú najdlhší prehľad biblických dejín od Adama do 5. stor. pred Kr.

1. Predhistória Dávidovej dynastie 1 Krn 1-9.

Rodokmene od Adama po Šaula. Dôraz na Júdov kmeň – Dávid

a na potomkov Léviho – leviti, veľkňazi a chrámoví sluhovia

zoznamy mien orientovali k Dávidovi a chrámu

2. Dejiny Dávida 1 Krn 10-29

Kraľovanie Dávida. Prípravy na stavbu Jeruzalemského chrámu

Zriadenie bohoslužobného personálu: leviti, kňazi, speváci, vrátnici strážcovia

Dávida predstavujú, bez vášní, slabostí, náruživosti, zdôrazňujú jeho dobrotu

Je opravdivým kráľom nad Izraelom ako predstaviteľ Pána - JHWH

3. Dejiny Šalamúna 2 Krn 1-9

- je predstavený ako nábožný a spravodlivý kráľ,

smel „*postaviť Pánovmu menu chrám*“ 2 Krn 6,8-9.18

- príprava chrámového zariadenia a posviacka chrámu 2 Krn 2 – 8

- Návšteva kráľovnej zo Sáby, Šalamúnove stavby, obchody

4. Dejiny judských kráľov od Šalamúnovej smrti po babylonské zajatie 10 – 36

- Venuje sa pozornosť iba dejinám Júdskeho kráľovstva.

- kým sú verní, ich úspech je zaručený,

- keď zanechajú vieru v Jahveho, stihne ich nešťastie, bieda a záhuba

- Proroci zdôrazňujú tento náboženský výklad dejín 2 Krn 15,1-7.
- Kráľ Kýros ediktom povoľuje Židom v babylonskom zajatí vrátiť sa do Jeruzalema a opäť vybudovať chrám (porov. 2 Krn 36,22-23).

Cieľ kníh – svätopisec podáva teológiu dejín

- svedčí o ustavičných zásahoch Boha do života vyvoleného národa (2 Krn 20,1-30) a zároveň je náukou o viere v Božie kráľovstvo.
- uskutočnilo sa v židovskom spoločenstve Ezdrášovou náboženskou reformou po návrate z babylonského zajatia
- garanciou a centrom bol Jeruzalemský chrám, lebo v ňom Boh ustavične prebýval uprostred svojho ľudu
- v knihách idealizuje všetko, čo súvisí s bohoslužbou
- dôkladné Dávidove prípravy na stavbu chrámu, jeho kultové nariadenia
- jeho organizačná činnosť pri hudobno-speváckej časti bohoslužieb atď
- a králi sa posudzujú podľa ich vzťahu k jeruzalemskému kultu a k zachovávaní Božieho zákona - Jozafátovo úsilie o Boží zákon a Ezechiášova a Joziášovu reforma.

3. Rozdelenie

4. Pôvod kníh. Autor - neznámy

Čas kompozície – 330 – 250 pred Kr.

Kompozícia - výsledok dlhého kompilačného procesu

5. Historická hodnota pramene - teologický výklad izraelských dejín

Kronikár je teológ, mysliteľ, apologéta

– dielo je historicko-teologický spis

6. Teologická perspektíva a náuka

1. Náuka o Bohu

Boh sa najčastejšie označuje menom Elohim nie JHWH.

Autor zdôrazňuje Božiu transcenciu

Účinne zasahuje do dejín národov a jednotlivcov

Osobitný vzťah má k izraelskému ľudu.

Boh miluje Izrael, lebo ho viaže puto zmluvy *berit* vernou láskou, ktorej charakteristickou črtou je *chesed* - verná láska 1 Krn 12,18; 2 Krn 18,31.

2. Teokracia (bohovláda).

Boh vykonáva svoju moc prostredníctvom kráľov, kňazov a prorokov

Dávid ústredné postavenie a kľúčové poslanie

- je ideálnym kráľom a zakladateľom dynastie

dostal od Boha mimoriadne prisľúbenia 1 Krn 17,26; 2 Krn 1,9

potvrdené navždy platnou zmluvou 2 Krn 13,5: doslovne „zmluvou soli“ Lv 2,13

3. Jediný Boží ľud

V rodokmeňoch predstavuje kronikár Boží ľud ako Jakubových potomkov

Jednotlivé izraelské kmene spájala viera v Pána JHWH a bohoslužba

ako jeden Bohu zasvätený ľud 2 Krn 23,16

Po návrate zo zajatia tvorili náboženské spoločenstvo, hebr. *qahal*, gr. *ekklisia*

V hlavných rysoch tu už možno objaviť teológiu novozákonnej Kristovej Cirkvi

4. Chrám a bohoslužba

Centrum a srdcom tohto spoločenstva bol jeruzalemský chrám

Privilegované miesto majú leviti, vyzdvihuje sa ich horlivosť a katechéza 2 Krn 17,7-9

Veľký dôraz je na hudbu, na spev 1 Krn 15,16; 16,4-5; a na modlitbu 1 Krn 16,8-36

Vplyv Knihy kroník.

Členovia qumránskeho spoločenstva si osvojili náboženský ideál týchto spisov

V NZ sa z nich inšpiruje Matúš, uvádza Ježišov rodokmeň Mt 1,1-17

Ježiš v Mt 23,35 spomína umučenie proroka Zachariáša, z 2 Krn 24,20-22

V Pavlových listoch 1 Kor 14,16; 2 Kor 9,7; 1 Tim 1,17, v Liste Hebrejom 1,5; 11,9.13; 9,4) pochádzajú z kníh kroník.

KNIHY EZDRAŠ A NEHEMIÁŠ

Premoženie Novobabylonského impéria kráľom **Kýrosom** sa r. 539

dostala sa k politickej moci Perzia. **Perzské obdobie (539-332)**. Kráľ rešpekto-

val náboženské cistenie poddaných, dovolil im úplnú slobodu bohoslužby

Kýros hneď v prvom roku vlády osobitným ediktom dovolil Židom r. 538

vrátiť sa do Jeruzalema a obnoviť chrám.

1. Názov obsah a cieľ kníh.

Podľa židovského kňaza a znalca Mojžišovho zákona Ezdráša

a podľa námestníka perzského kráľa a správcu mesta Jeruzalema Nehemiáša

po návrate Židov z babylonského zajatia tvorili hlavnú úlohu pri znovuzrození

židovského náboženského spoločenstva v Palestíne.

Obsah. Obe knihy tvoria jednotné dejepisné a teologické dielo, usporiadané a spracované do jedného celku. Podávajú stručný obsah udalostí v 5 obrazoch:

1. Ezd 1-6 Návrat 1. skupiny Židov pod vedením Zorobábela

Obnovenie oltára na celopalmé obety, posvätili ho na slávnosť Paschy
položenie základov chrámu v Jeruzaleme.

2. Ezd 7-10 Ďalší návrat zajatcov pod vedením kňaza a učiteľa Ezdráša, s podporou a so splnomocnením kráľa Artaxerxa vykonal v Jeruzaleme radikálnu náboženskú obnovu, odmietnutím manželstiev pohankami,
3. Neh 1-7 Nehemiáš ako námestník Artaxerxa, poverený správou Jeruzalema Obnovil meské múry, zaistil bezpečnosť mesta Zastával sa chudobných proti úžerníctvu bohatých
4. Neh 8-10 Ezdráš obnovuje bohoslužbu – vyhlasuje zákon teokratického štátu Ľud verejným pokáním a kajúcou modlitbou vyznáva svoje hriechy, obnovuje zmluvu s Bohom a zaväzuje sa zachovávať predpisy o manželstvách s cudzinkami, o sobote a o chrámových obetách
5. Neh 13-14 Presídlenie časti vidieckeho obyvateľstva do Jeruzalema, posviacka mestských múrov správy o Nehemiášovej reforme a nariadeniach

Cieľ kníh - Znovuobnovenie židovského náboženského spoločenstva, chrámu a mesta
 Ľud prežíva prechod od záhuby k spásy
 Vzniklo nové spoločenstvo, ktoré sa postupne vyvinulo na **judaizmus**
 zakladá sa na vieroučných a mravoučných spisoch Biblie a tradície
 - Učítelia zákona, farizeji, saduceji, eséni

Základné pravdy: jestvovanie jediného Boha, záväznosť a prvenstvo Tóry a presvedčenie, že židovský národ je vyvoleným ľudom Jahveho. Nezhodovali sa však v náuke o Mesiášovi, anjeloch a zmŕtvychvstaní

2. Ezdráš hebr. *Ezrá* - [Boh] pomáha

Bol nábožným židovským kňazom a vynikajúcim znalcom Mojžišovho zákona, dosiahol potvrdenie platnosti Mojžišovho zákona - Ezd 7,12.21. R. 458 z Babylonu do Jeruzalema na čele 1775 mužov – kňazov, levitov, spevákov a iných služobníkov chrámu - Ezd 8,1-23.31 obnovil zmluvu ľudu s Bohom, chrámovú službu, slávenie sviatkov - Neh 8

Nehemiáš hebr. *nechemjáh* - Jahve potešuje, bol Žid silnej viery a čašník na kráľovskom dvore perzského kráľa Artaxerxa I. Longimana v Súzach. Vyžiadal si r. 445 od kráľa povolenie prevziať správu Jeruzalema ako jeho námestník - Neh 1,2 – 2,8 a 5,14. Obnovil, mestské múry - Neh 3 – 4; 6, zaistil bezpečnosť mesta Neh 7. Okolo r. 430 opäť vrátil do Jeruzalema, aby rázne zakročil a zaviedol prísne opatrenia proti neporiadkom, v odovzdávaní desiatkov levitom a v zachovávaní soboty - Neh 13 6-22.

3. Pôvod kníh

okolo r. 400 v Jeruzaleme

4. Náboženské poslanstvo

1. Boh zmluvy. Teologické pozadie oboch kníh tvorí zmluva s Bohom a národné a osobné povinnosti, ktoré sú *klúčom* k pochopeniu opísaných udalostí. Zachovávanie zmluvy je garanciou Jahveho ochrany vyjadrená v modlitbe - Ezd 9,5-15 a v kajúcnom vyznaní - Neh 9,5-37, aj v liste perzského kráľa Artaxerxa - Ezd 7,23.

Boh zmluvy teraz dokázal vernosť zmluve v mimoriadnom návrate Židov z Babylonu - Neh 9. Po zajatí sa monoteistická viera Židov posilnila, ich bohopocta sa zvnútornila a zachovávanie Zákona, najmä sobotný odpočinok a odstránenie pohanských manželiek, boli toho markantným dôkazom.

Nová existencia Židov v Palestíne dokazuje všemohúcnosť Jahveho, jeho vernosť, jeho nesmierne milosrdenstvo Ezd 3,10 n: Jahve je náš Boh, *veľký, mocný, hrozný Boh, ktorý milostivo zachováva zmluvu* Neh 9,32.

2. Obnovený chrám. Znovu postavenie chrámu je hlavným cieľom návratu zo zajatia Ezd 1,2. Je svedectvom o Jahveho prítomnosti uprostred svojho ľudu a bohoslužby - Ezd 2,36-63. Stredobodom je oltár, Ezd 3,1-7. Odpor Samaritánov Ezd 4. Dokončenie a posvätenie Božieho diela je veľkou radosťou - Ezd 6,22 z centra, v ktorom sa posväcovali, zjednocovali a posilňovali.

3. Jeruzalem. Chrám bol neodlučiteľne spojený s Jeruzalemom. Preto Nehemiáš vyžiadal od perzského kráľa poverenie reštaurovať hlavné mesto a jeho múry. Navrátiť mu jeho dôležitú funkciu - Neh 2 – 6. Nato ho povolal sám Boh a zaručil mu úspešné dokončenie diela. Presídlenie časti vidieckeho obyvateľstva do Jeruzalema - [Neh 11](#) a zachovávanie soboty nežidovskými obchodníkmi [Neh 13,15-22](#) svedčia, že Jeruzalem sväté mesto malo nadviazať na minulé dejiny.

4. Boží ľud. Chrám a Jeruzalem sú miestom, kde žije Boží ľud. Židovský ľud už nemá štátnu nezávislosť. Reformu bolo treba vykonať predovšetkým v oblasti bohoslužby. Slávnostné čítanie a vysvetľovanie Zákona zhromaždenému ľudu - Neh 8 predstavuje hlavné prvky neskoršej synagogálnej liturgie.

Vernosť Zákona bola aj hlavnou pohnútkou, že Nehemiáš mohol slovom a príkladom vyriešiť problémy sociálneho rázu, utlačania chudobných a úžerníctvo boháčov - [Neh 5](#). Týchto dvoch mužov možno vidieť, ako každú chvíľu v modlitbe prosia Boha o radu, o pomoc a o ochranu Ezd 3,11; 6,21n; Neh 1,4-11. Dve veľké modlitby uchované v Ezd 9 a Neh 9 vyjadrujúce ľútosť, vyznanie hriechov a prosbu o odpustenie, sú základom špirituality kajúcnosti a viery Bohu, ktorý odpúšťa.